

ספר התשובה

והוא

סדר תיקוני תשובה

בהמשכים

חלק יא

"תנה מלך יבוא לך
צדיק ונושע הוא
עני ורוכב על חמור"

אור הזוהר 433 * חשוון תשע"ד

מפעל הזוהר העולמי

בנשיאות כ"ק אדמו"ר מהאלמין שליט"א מחבר למעלה מאלף ספרים טל: 0527651911

גדולי הצדיקים ואומרים ללמוד זוהר הקדוש

פרשת וירא

פרק ט'

גדול כחה של תשובה אף בהרהור

זהר הקדוש פרשת תרומה קנ א - ב

חמי כמה רחמנותא דקודשא בריך הוא עם ברייהו, דאפילו דאיהו חייבא יתיר, והרהר תשובה, ולא יכיל למעבד תשובה ומית, האי בודאי מקבל עונשא על דאזיל בלא תשובה, ולבתר ההוא רעותא דשוי למעבד תשובה לא אעדיאת מקמי מלכא עלאה, וקודשא בריך הוא אתקין לההוא חייבא דוכתא במדורא דשאל, ותמן מצפצפא תשובה, דהא ההוא רעותא נחית מקמי קודשא בריך הוא, ותבר כל גזיזין (ס"א לבתר דקבל עונשיה, ההוא רעותא טבא דשוי ההוא חייבא למעבד תשובה, סלקא קמי מלכא עלאה, ולא אעדיאת מתמן עד דקודשא בריך הוא אתקין לההוא חייבא דוכתא במדורת שאל, וכדין ההוא רעותא נחתא מקמי קודשא בריך הוא, ותברת כל גזיזין) דתרעי מדורי גיהנם, ומטי לההוא אתר דההוא חייבא תמן, ובטש ביה, ואתער ליה ההוא רעותא כמלקדמין, וכדין מצפצפא היא נשמתא לסלקא מגו מדורא דשאל.

ולית רעותא טבא דיתאביד מקמי מלכא קדישא, ובגין כך זכאה איהו מאן דמהרהר הרהורין טבין לגבי מאריה, דאף על גב דלא יכיל למעבד לון, קודשא בריך הוא סליק ליה רעותיה כאילו עביד. דא לטב, אבל רעותיה לביש לא, בר הרהורא דעבודה זרה, והא אוקמוה חברייא.

אינון דלא הרהרו תשובה, נחתי לשאל ולא סלקי מתמן לדרי דרין, עלייהו כתיב (איוב ז טז) כלה ענן וילך כן יורד שאל לא יעלה, על קדמאי כתיב (שמואל א' ב' ו) ה' ממית ומחיה מוריד שאל ויעל.

תרגום בלשון הקודש:

ראה כמה רחמנות של הקדוש ברוך הוא עם ברייתו, שאפילו שהוא רשע ביותר, והרהר תשובה ולא יכול לעשות תשובה ומת. זה בודאי מקבל עונש על שהלך בלי תשובה, ואחר כך אותו רצון ששם לעשות תשובה, לא סר מלפני מלך עליון, והקדוש ברוך הוא מתקין לאותו רשע מקום במדור השאל ושם צפה (ס"א

טעם התענית שמתענים בערב ראש חודש

זהו התענית דערב ראש חודש שנוהגין להתענות, כי ראש חודש זמן כפרה, ולא יעלה על הדעת, שיכופר לאדם איזה חטא והוא עודנו מחזיק בטומאתו ואינו עוזב את חטאיו עזיבה גמורה, לכן מתענה בערב ראש חודש לפשפש במעשיו ולהתחרט עליהם, ויעזוב אותם עזיבה גמורה, ואז ראש חודש מכפר עון כפרה.

תענית חלום - טעמו

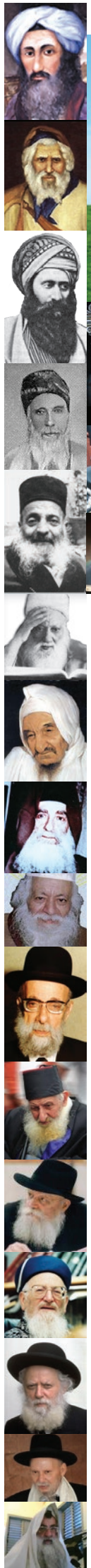
גם ענין תענית חלום כתב בספר "חרדים" סימן רכ"ו וזה לשונו: דע והבן, שאמרו חכמינו זכרונם לברכה: יפה תענית לחלום כאש לנעורת, לא אמרו - אלא לעושה תשובה עם התענית, לפי שמראין לו חלום, כדי שיפשפש במעשיו, כי התענית במקום חטאת, מה קרבן אינו מועיל בלא תשובה, אף תענית חלום אינו מועיל בלא תשובה, והתשובה היא לפשפש במעשיו ולהתחרט עליהם.

שערי תשובה לרבינו יונה

השער הראשון - אות ח'

באור התשובה ועקריתה:

וראה ראינו פי רבו עונות הדור על זאת, פי יש אנשים רבים מקבלים על נפשם להזהר מעברות ידיעות, וכל ימי חייהם אינם נוהרים בהן, אבל הן אצלם כהתהר. ואלו לא היו נוהגים כן רק על עברה אחת, הלי רע הוא בנפשם, פאשר בארנו, אף פי נוהגים כן על אזהרות רבות, ובהנה מן החמורות, כמו שבועת חנם, ומקלל את חברו או את עצמו בשם, והזכרת שם - שמים לבטלה או במקום שאינו טהור או בידים לא נקיות, והעלמת עין מן העני, ולשון הרע, ושנאת חנם, וגבהות הלב, ונתינת חתנית, והסתכל בעריות, ובטול תלמוד - תורה כנגד פלן, ורבות פאלה. פתבנו מקצתן (אצל) בני - הדור להזכירם ולהזהירם. וכן ראוי לכל פעלי - תשובה לכתוב במגלת - ספר הדברים אשר נקשלו בהם והמצות אשר קצרו בקיימון, ולקרא בספר זכרונותם בכל יום:

סבל בגיהנם כל העונשים המגיעים לו על כל עונותיו. והוא בדרך משל אם קשור בחוט דק כלי קטן והכלי נפל לבור אזי מושכין את הכלי מיד על ידי החוט. אכן אם נפל אבן כבד לבור עמוק אף שקשור בו איזה חוט דק אי אפשר להעלותו. כך כל זמן שיש עליו כבד עון וזה ההרהור הוא דק הרהור בעלמא אי אפשר למושכו מבור תחתית, וכאשר סבל כל עונשיו ותמו כבד עונותיו אז אותו ההרהור שהוא חלק נפשו מעלהו מגיהנם וכאשר תם עונו אז מתעורר בו אותו ההרהור ומצפצף בבכי ועולה, ועליו נאמר (ירמיה לא' ט) בבכי יבאו, כי הרשעים בוכים בגיהנם כמו שאמר הכתוב (תהילים פד' ז) עוברי בעמק הבכא כו', שבוכים שם מאד בחרטה אשר לא תועיל. ואמר גם ברכות יעטה מורה שהרשעים בגיהנם מצדיקים עליהם הדין ונותנים ברכה ותהלה להשם יתברך שהורה להם הדרך הטוב ולא אבו שמוע. ועל זה נאמר (ישעיה כד' טז) מכנף הארץ זמירות שמענו, ר"ל בעמקי שאל קצה האחרון של הארץ משם שמענו זמירות שמשבחין להשם יתברך נמצא בין צדיקים בין רשעים משבחין. הצדיקים בחייהם והרשעים במותם אלא כי צבי לצדיק על ששיבח בחייו. הרי שהרשעים בגיהנם בוכין ואף על פי כן אינם עולים אם מתו בלי תשובה וזה שהרהור תשובה הוא עולה על ידי הבכיה והיינו בבכי יבאו:

כל הרהור תשובה מגיע עד כסא הכבוד

פסיקתא רבתי פרשה מד

דבר אחר שובה ישראל עד ה' אלהיך דרש רבינו הקדוש גדול (כח) [כחה] של תשובה שכיון שאדם מהרהר בלבו לעשות תשובה מיד היא עולה (לו) [לא] עד עשרה מילים ולא עשרים ולא עד מאה אלא עד מהלך חמש מאות שנים ולא עד הרקיע הראשון אלא עד רקיע (השני) [השביעי] ולא עד רקיע (השני) [השביעי] אלא שהיא עומדת לפני כסא הכבוד כן הושע אומר שובה [ישראל] עד ה' אלהיך:

המהרהר בתשובה נעשה צדיק גמור

פרי הארץ פרשת כי תבא

אבל האמת שתחלת הרהור תשובה כלול מהכל ונעוץ סופה בתחלתה, שהרי בהרהור נעשה

צדיק גמור כדברי חכמינו זכרונם לברכה (קידושין מט עמוד ב) הרי זה מקודשת, והענין כי הרהור הוא נקודה שבלב והתחלה כענין הנקודה שהיא התחלה לכל האותיות ומנהיגם כידוע (תיקוני זוהר תיקון ה' כ' עמוד ב'), ולכן אינו קשה כי אם ההתחלה כמאמר (מכילתא יתרו יט, ה) כל התחלות קשות, אבל אחר ההתחלה הוא מוליך ומביא לסוף המעשה במחשבה תחלה שהוא התענוג מהשלמת הרצון. וענין התחלה הוא כמו הולדה שגם בהולד האדם יש בו כל שרשי כוחותיו שיבואו לו אחר כך, אבל אינם בהתגלות והתחלקות בפועל כי אם בכח נסתר כלולים בנקודה אחת כידוע, וצריכין למוד והרגל לחלק מדותיו ולהוציא הדבר מכח אל הפועל, כי אף על פי שכלול הכל בנקודה בלתי הלמוד וההרגל לא יגמור, כי הנקודה היא יכולה להשתנות לכל אות ולכל צד שתוצאה עד אחר ההרגל בהמשך הזמן, אשר לחלק יצא כל שרשי הנקודות להתפשט כל מדה בפני עצמה הולך וגדול מקטנות אל הגדלות כל מדה הולך ובונה במה לעצמו עד כי גדל מאד לצרכי בנין שלם כמאמר (בראשית ב' כב) ויבן ה' את הצלע ונעשה קומה שלימה אשר עז פניו לא ישונה כמו הנקודה שיכולה להשתנות למה שתוצאה:

צועקת) תשובה. שהרי אותו רצון יורד מלפני הקדוש ברוך הוא, ושובר כל חתיכות קשות (ס"א לאחר שקיבל עונשו, אותו רצון טוב ששם אותו רשע לעשות תשובה, עולה לפני מלך עליון, ולא סר משם, עד שהקדוש ברוך הוא מתקין לאותו רשע מקום במדורת שאול, ואז אותו רצון יורד מלפני הקדוש ברוך הוא ושובר כל חתיכות קשות) של שערי מדורי גיהנם, ומגיע לאותו מקום שאותו רשע שם. ומכה בו ונתעורר לו אותו רצון כמקודם. ואז צפה (פ"א צועקת) אותה נשמה לעלות מתוך מדור השאול.

ואין רצון טוב שיאבד מלפני המלך הקדוש. ומשום כך זכאי הוא מי שמהרהר הרהורים טובים לגבי אדונו, שאף על פי שלא יכול לעשות אותם, הקדוש ברוך הוא מעלה לו רצונו כאילו עשה. זה לטוב. אבל רצונו לרע לו. זולת הרהור של עבודה זרה, והרי העמידוהו החברים.

אלו שלא הרהרו תשובה יורדים לשאול, ולא עולים משם לדורי דורות, עליהם כתוב כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה. על הראשונים כתוב ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

כחה של תשובה אף בהרהור

מעולפת ספירים יום שבעה עשר

וכתב בספר שמות דף ק"נ עמוד א', כי המצפצפים ועולים מגיהנם, הם אותם שהרהרו תשובה בלבם, ולא יכלו לעשותה מחמת שמתו, ראה כמה כחה של תשובה:

ביאור נפלא על דברי הזוהר

ערבי נחל פרשת יתרו

אמנם יש עוד מדרגה ממוצעת בין המדרגה הקטנה שבתשובה ובין מי שלא שב כלל, והוא מי שלא שם לבו בעת חליו וסמך שיתרפא, ובראותו כי אפס כחו וידע בבירור שהגיע עתו אז הרהר בתשובה, כי בראותו ימיו עברו וכבר אין לו צורך בעולם אזי אומר לו לבו איך לך איך תיעול קמי מלכא ומה הועילו לך עכשיו כל הנאות העולם שהיה לך אז מהרהר בתשובה אבל אין לו שום כח לעשות כלום ואין לו רק הרהור תשובה, זהו דבר ממוצע שאינו כאותו שמת בלי תשובה כלל שנידונין לדורי דורות ואינו כמדרגת תשוב מיד שאול:

וזה לשון זוהר הקדוש פרשת תרומה (והר חלק ב' ק"נ עמוד א') ואית מנהון דמצפצפי וסלקי ומאן אינון חייבי עלמא דמחשבי בלבייהו תיובתא ומיתו ולא יכילו למעבד ליה אינון איתדני תמן בגיהנם ומצפצפי וסלקי לבתר. תא חזו רחמנותא דקודשא בריך הוא עם בריוהי דאפילו דאינון חייבי יתיר והרהר תיובתא ולא יכיל ומית בודאי מקבל עונשין על דאזיל בלא תיובתא. לבתר האי רעותא טבא דשווי למיעבד תיובתא לא אעדי מקמי מלכא עילאה וקודשא בריך הוא אתקין להאי חייבא דוכתא במדורא דשאול ותמן מצפצפא תשובה דהא האי רעותא נחית קמי קודשא בריך הוא ותביר כל גזיזין דתרעי מדורי דגיהנם ומטי להאי אתר דהאי חייבא תמן ובטש ביה ואיתער להאי רעותא כמלקדמין וכדין מצפצפא האי נשמתא לסלקא מגו מדורא דגיהנם ולית רעותא טבא דיתאביד מקמי מלכא קדישא כו' עד כאן לשונו:

הענין הוא, כי אותו הרהור תשובה העולה מנפשו מתקשר בקדושה, נמצא נפשו נתקשר בקדושה על ידי אותו ההרהור תשובה, ואף על פי כן אין כח בהרהור לבד להעלותו מגיהנם כל עוד שלא

כן ענין הרהור תשובה שהיא התחלה ונקודה שבלב הכלולה מכל מדות התשובה אבל אחר כך צריך להמשיך עצמו תמיד במדה זו עד כי ימשיך מדות גדולות מן הנקודה, ואחר שיתגדלו מדותיו כל צרכם להשתנות ממה שהיו על אופן הנהגת הנקודה הוא הנקרא אותיות, ומן האותיות יבא אל התענוג שהוא הטעמים שהיא השמחה של מצוה, ובודאי שגם בנקודה היה כלול השמחה בהעלם והוא לעשות נחת רוח ליוצרו שאמר ונעשה רצונו, אבל אינו מורגש כמו מן המדות הגדולות שהרגשת השמחה מהם הוא ענין השגתם וסדר השתמש עמם בעולם הבא ביתר שאת, זהו ענין התקן עצמך בפרוודור בעולם הזה כדי שתכנס לטרקלין עולם הבא בשנותו את טעמו ומדותיו מכל עיקר הרגשתם שלא בגשמיות כלל:

הכרוז של הרהור תשובה הוא כרי שיזכור את בוראו תמיד

עבודת ישראל פרקי אבות פרק שני
חמשה תלמידים היה לו לר' יוחנן בן זכאי כו' רבי אליעזר בן הורקנוס בור סיד שאינו מאבד טפה. הוא על דרך דאיתא כי בכל יום ויום יורדין מ"ח טיפין לגן עדן ושם מקבלין הנביאים, ולזה היו מ"ח נביאים. והשיריין יורדין לכל העולמות התחתונים וכו' יורד בכל יום, וזהו המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, המ"חדש מורה על אלו מ"ח טיפין הנזכר לעיל, והן הנה השפעות קדושות איך לעבוד את הבורא יתברך שמו. והן הן הכרוזים המוזכרים בש"ס שיוצאין בכל יום שובו בניו שובבים, ויש אשר ישמעו הכרוז ממש, ואף מי שאינו שומע באשר הוא מגושם בבשר האדם, על כל פנים בא לו התעוררות בלבו, כי אף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי, רצ"ל נשמתו אשר היא קשורה לעילא שומעת זה הכרוז וימשיך התעוררות בלבו, ומזה בא לו איזה הרהור תשובה או איזה ענין טוב איך לעבוד את הבורא, כי כרוז הוא אותיות זכור, רצ"ל שאלו הכרוזים הם שיזכור את בוראו תמיד. אך יש כמה בני אדם אשר יכבידו אונם משמוע ולא יביטו אל פעולת ה' ולא יחושו לזאת, אף כשבא להם איזה הרהור תשובה ואתערותא דלבא הם דוחין אותה המחשבה והעצה וילכו במועצותיהם, וזהו הדרך הוא רע עד למאוד. אבל ר' אליעזר לא היה כן, רק תיכף בבוא לו המחשבה הטהורה הזאת חתמה על לוח לבו לעבוד בה את הבורא יתברך ולא היה מאבד הטיפה הנזכר לעיל:

כשם שהפגם בהרהור כן התיקון בהרהור

ראשית חכמה שער התשובה פרק שני
ורבותינו זכרונם לברכה אמרו במדרש ר' יודא בר רבי סימון שובה ישראל עד ה' אלהיך אפילו כפרת בעיקר. ונודע שעון עבודת אלילים אפילו במחשבה פוגם מה שאין כן לכל העבירות, שנאמר (יחזקאל יד, ה) למען תפוס את בית ישראל בלבם, ובשאר העבירות נאמר (תהלים סו) און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה', והמחשבה היא הפוגמת בנשמה ובכסא, ונמצא עוקר עצמו מהקדושה ונופל מרום רקיעא על עומקא דתהומא שהוא אל אחר. וכשם שהפגם בהרהור כך התיקון בהרהור התשובה, שהרהורי תשובה מצד הנשמה הם באים, ולכן פירשו רבותינו זכרונם לברכה שהמקדש את האשה על מנת שאני צדיק אפילו היה רשע, מקודשת שמא הרהר תשובה. הרי נמצא שעל ידי שהרהר כרגע עלה עד כסא הכבוד להקרא צדיק

גמור, שמהכסא הוא מקום מחצב נשמות הצדיקים. רשע גמור שלא הרהר בתשובה אין לו תקנה זהר חדש מדרש רות מאמר ז' מדורי גיהנם
ובמדור הראשון מורידים ודנין המבזה ת"ח בלבו, אף על פי שכבודם לפני אחרים. והמקלל חרש, וכיוצא בהם. והעובר אחורי בית הכנסת, בשעה שהציבור מתפללים. והמספר שבח חברו בפני מי ששונאים אותו לרעה. וכל אלו, וכיוצא בהם, נידונין במדור הראשון:

המדור השני, הוא נקרא שחת. והוא אש ירוקה. ואין שם כי אם חושך, ואין שם רחמים כלל. ושם דנין, כל המספרין אחר מטתן של ת"ח. והמלבין פני חברו ברבים. ואפילו בהלכה, שלא ללמוד ממנו. והמתגאה שלא לשם שמים. והמתכבד בקלון של חברו. והיודע בחברו שיכשל בדברים או בהלכה אחת, והם בעיר אחת, ואינו מודיעו קודם שיכשל, וישמח הוא או אחרים. ומי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס להתפלל. ומי שאינו נח לחברו בהלכה. והאוכל מסעודה שאינה מספרת לבעליה. והמגביה ידו על חברו, אף על פי שלא הכהו. ומי שמקלל בשחוק לחברו, בענין שיגיע לו בושת. כל אלו נדונים שם במדור זה, וכל כיוצא בהם:

המדור השלישי, הוא נקרא דומה. ושם נדונים כל אותן גסי הרוח, המתגאים בלבם בהלכה לפני העם, שלא לשם שמים. והמספרים לשון הרע. והמגיס לבו בהוראה. והדן את חברו לכף חובה. והמלוה ברבית. והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה. ומי שאינו עונה אמנן אחר המברך. ומי שעושה תפלתו פיסקי פיסקי. כגון המספר בתפלתו, וחוזא ואומר דבר אחר, וחוזר ומפסיק, והוא נקרא פיסקי פיסקי. והמתלוצץ על חברו, ועל הזקן ששכח תלמודו. והרואה דבר ערוה בחברו ואינו מודיעו בינו לבינו. כל אלה נדונין שם, וכל כיוצא בהם:

המדור הרביעי, נקרא טיט היון. ושם נדונין, כל אותן גסי הרוח. וכל אותן העונין עזות לעניים ומדוכאין. והרואה לעני בדוחק ואינו מלווהו, עד שמבקש ממנו הנאתו. וכל אותם היודעים עדות לעני ואינם מודיעים. והעושק שכר שכיר. והמוציא זרע לבטלה. והבא על גויה ונדה. והממשכן לעני ואינו מחזיר לו משכנותיו כשאין לו דבר אחר. והמטה משפט. והלוקח שוחד. כולם נידונין במדור הזה:

המדור החמישי, נקרא שאול. ושם נידונין המינים, והמוסרים, והאפיקורסים, והכופרים בתורה, והכופרים בתחיית המתים. על אלה נאמר, כלה עני וילך כן יורד שאול לא יעלה. ועל שאר החוטאים כתיב, ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל:

המדור השישי, נקרא צלמות. ושם נידונין, כל אותן ששכבו עם אמותן, ונדה. המדור השביעי, נקרא ארץ תחתית, היורד לשם, שוב אינו עולה. ועליהם נאמר, ועסותם רשעים וגו':

וכל אלו המדורות, אש אוכלה דולקת ליליה ויום לנפשותם של רשעים. יש מי שנקרא רשע, ונידון בגיהנם י"ב חדש. רשע גמור שאין לו הרהור תשובה, אין לו תקנה, ונידון לעולם בגיהנם. רבנן אמרי, רשע נידון בגיהנם ששה חדשים. רשע גמור, שנים עשר חדש. והני מילי כשהרהרו לעשות תשובה, ומתו. אבל אם לא הרהרו לעשות תשובה, ולא עשו תשובה,

ככלי זיין שאוכל לפעול בכל אבר ואבר וכל זאת מאתו יתברך שמו כי חפץ בי לעזרני כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה אלמלא שהקדוש ברוך הוא עוזרו כו' ויש עוד צדיק שאינו במדרגה הזאת רק שהוא מתפלל תמיד להשם יתברך יומם ולילה שיעזרוהו לעבוד עבודתו בשלימות וזהו תכון תפילתי קטורת לפניך רוצה לומר אפילו מי שאינו במדרגה זאת להכיר חסרונו רק שהוא מתפלל על עצמו כנזכר לעיל אף על פי כן יהא כח בידו גם כן לפעול להכניע ולהשפיל הדינים. הקליפות כקטורת כנזכר לעיל:

פרק י'

התשובה - רפואה

זהר הקדוש פרשת משפטים קו ב

בגין כך בר נש דא אף על גב דפשע ביה, ופגים באתרא דלא אצטריך, ותב לקמיה, מקבל ליה וחס עליה, דהא קודשא בריך הוא מלא רחמין איהו, ואתמלי רחמין על כל עובדיו, כמה דאת אמר (תהלים קמה ט) ורחמיו על כל מעשיו, אפילו על בעירי ועופי מאטון רחמיו, אי עלייהו מאטון רחמיו, כל שכן על בני נשא דידיעין ואשתמודעאן לשבחה למאריהון, דרחמיו מאטון עלייהו ושראן עלייהו, ועל דא אמר דוד, (שם קיט קנו) רחמיק רבים ה' כמשפטיך חייני.

תרגום: משום כך בן אדם זה אף על פי שפשע בו, ופוגם במקום שלא צריך ושב לפניו, מקבל אותו וחס עליו, שהרי הקדוש הוא מלא רחמים הוא, ומתמלא רחמים על כל מעשיו כמו שאתה אומר ורחמיו על כל מעשיו, אפילו על בהמות ועופות מגיעים רחמיו, אם עליהם מגיעים רחמיו, כל שכן על בני אדם שיודעים ומכירים לשבח לאדונם, שרחמיו מגיעים עליהם ושורים עליהם, ועל זה אמר דוד רחמיק רבים ה', כמשפטיך חייני.

המשך שם

תא חזי מה כתיב, (ישעיה נז יז) וילך שובב בדרך לבו, וכתוב בתריה, דרכיו ראייתי וארפאהו, ואנחהו, ואשלם נחומים לו ולאבליו, וילך שובב, אף על גב דחייבין עבדין כל מה דעבדין בזדון, דאזלין בארחה דלבייהו, ואחרנין עבדין בהו התראה, ולא בעאן לצייתא לון, בשעתא דתבין בתיובתא, ונטלין ארחה טבא דתיובתא, הא אסוותא זמינא לקבלייהו.

תרגום: בוא וראה, מה כתוב וילך שובב בדרך לבו, וכתוב אחריו דרכיו ראייתי וארפאהו ואנחהו ואשלם נחומים לו ולאבליו. וילך שובב, אף על פי שרשעים עושים כל מה שעושים בזדון, שהולכים בדרך של לבם, ואחרים עושים בהם התראה ולא רוצים לציית להם, בשעה ששבים בתשובה ונטלים דרך טובה של תשובה, הרי הרפואה מוכנה כנגדם.

עליהם הפסוק אמר, ויצאו וראו בפגרי האנשים, וכו'.

כל בר דעת מרגיש בהרהורי תשובה

גל מחנה אפרים פרשת ויקרא

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו וגו'. ופירש רש"י אליו היה מגיע הקול שהוא לבד שמע וכל ישראל לא שמעו, ויש לומר בזה בדרך רמז על פי ששמעתי מן א"ז זללה"ה על הגמרא (אבות פרק ו', משנה ב') בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב וכו' והקשה ממנה נפשך וכבר נדפס הוא בספר הקדוש תולדות יעקב יוסף, וביאר הוא זכרונו לברכה כי הבת קול הוא הרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום ומי שיש לו דעת תיכף כשבא לו הרהור תשובה אזי מבין הוא שזהו מן הכרוז שמכריזין שובו בנים שובבים ומיד מפשפש במעשיו ושב בתשובה שלימה אבל מי שאין בו דעת אינו מרגיש כלל בהרהור תשובה שבא לו ואינו פונה אליו כלל, וזה יש לומר שרומז רש"י בפירוש הפסוק (בראשית א, ה) ויקרא היינו מה שקוראין ומכריזין בכל יום שהוא הרהורי תשובה אל משה רק אליו מגיע הקול היינו מי שהוא בבחינת משה סוד הדעת אבל כל שאר ישראל שאינם בבחינת דעת לא ישמעו כלל את קול הכרוז כי אינו משים על לב כלל הרהור תשובה הבא לו וקל להבין:

אפילו אם הוא צדיק - בהרהורי תשובה מקדש את אבריו

נועם אלימלך פרשת דברים

וזהו תכון תפילתי קטורת לפניך דהנה יש שני מדרגות צדיקים דהיינו יש צדיק שתמיד בכל העובדות והמצות שעושה נדמה בעיניו תמיד שמחסר בעבודתו יתברך שמו שלא עשה המצוה כהלכתה בשלימות ויש לו צער גדול על זה ורואה תמיד בשפלותו ומוכיח עצמו על שהוא מחסר בעבודת הבורא מחמת שיודע ומכיר גדולות ורוממות האל יתברך ובכל אבר שרואה בו שהוא מחסר על ידי הרהור תשובה הזאת הוא מקדש את האבר הזה ומוסיף קדושה על קדושתו ומחזק עצמו בעבודת הבורא יתברך יותר ומקדש כל אבר ואבר מחמת שרואה שכל ימיו עדיין עבודתו אינו שלימה באבר הזה והצדיק הזה נעשה כל אבר ואבר אצלו ככלי זיין לעשות פעולה בכל אבר ואבר. וזהו שאמר דוד המלך עליו השלום ויוציאני למרחב יחלצני כי חפץ בי. כי האדם שאינו רואה ומסתכל בשפלותו וחסרונו שהוא מחסר בעבודת הבורא יתברך יש לו הרחבה גדולה שהוא בעיניו צדיק גמור ואין מתחזק עצמו להוסיף בעבודתו יתברך וזהו ויוציאני למרחב רוצה לומר שהוציא אותי מבחינה הזאת שמגיע ממנה הרחבה לאדם שאין לו הרחבה רגע אחת רק שאני מצער תמיד שאני מחסר בעבודתו יתברך יחלצני רוצה לומר לשון חלוצי צבא שעל ידי זה כל אברי הם חלוצים ומזויינים